

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 21.2.2007

KOM(2007) 59 v konečnom znení

OZNÁMENIE KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU

o Výkladové oznámenie o odpade a vedľajších výrobkoch

OBSAH

1.	Úvod.....	3
2.	Podklady na oznámenie.....	4
2.1.	Rozsah pôsobnosti oznámenia	4
2.2.	Súvislosti oznámenia.....	4
3.	Uplatňovanie judikatúry Európskeho súdneho dvora	6
3.1.	Všeobecné pojmy v súvislosti s definíciou odpadu	6
3.2.	Je predmetný materiál zvyškom z výroby alebo výrobkom?.....	6
3.3.	Podmienky, za ktorých zvyšok z výroby nie je odpad.....	7
3.4.	Iné faktory, ktoré používa Súdny dvor na rozlíšenie odpadu a vedľajšieho výrobku..	9
Príloha 1 – Príklady odpadových a neodpadových materiálov		12
1.	Troska a prach z výroby železa a ocele.....	12
2.	Vedľajšie výrobky z potravinárskeho a nápojového priemyslu – krmivo pre zvieratá	12
3.	Vedľajšie výrobky zo spaľovania - sadra z odsírenia dymových plynov	13
4.	Odrezky a iné podobné materiály	13
Príloha II – Schéma na rozlíšenie odpadu a vedľajšieho výrobku		14

OZNÁMENIE KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU

o Výkladové oznámenie o odpade a vedľajších výrobkoch

(Text s významom pre EHP)

1. Úvod

Definícia odpadu predstavovala v uplynulých tridsiatich rokoch kľúčovú súčasť ochrany životného prostredia Európy pred škodlivým vplyvom produkcie odpadu a nakladania s odpadom. Predmety alebo látky, ktoré sa vymedzujú ako „odpad“, sa riadia právnymi predpismi Spoločenstva v oblasti odpadu s cieľom ochrany ľudského zdravia a životného prostredia. Definíciu odpadu uplatňujú príslušné orgány ustanovené smernicou 2006/12/ES¹ (rámcová smernica o odpade) osobitne na každý prípad, keď vydávajú rozhodnutia o preprave odpadu alebo povolenia v súvislosti s odpadom. Vo všeobecnosti je jasné, čo je, alebo nie je odpad. V súvislosti s výkladom tejto definície však vzniklo množstvo problémov.

Jeden z problémov sa týka rozlišovania medzi materiálmi, ktoré nie sú hlavným cieľom výrobného procesu, ale možno ich považovať za neodpadové vedľajšie výrobky, a materiálmi, s ktorými by sa malo zaobchádzať ako s odpadmi. V skutočnosti tu neexistuje žiadne čierno-biele rozlíšenie, ale skôr široká škála technických podmienok s veľkými rozdielmi v nebezpečnosti a vplyvoch na životné prostredie a s množstvom nedostatočne známych oblastí. Na účely uplatňovania právnych predpisov týkajúcich sa životného prostredia je však potrebné na každý jednotlivý prípad vytýčiť jasnú deliacu čiaru medzi dvoma právnymi stavmi – materiál odpadový alebo neodpadový. A práve uplatňovanie tohto rozlíšenia sa občas ukázalo ako problematické.

Na zvýšenie právnej istoty právnych predpisov týkajúcich sa odpadu a na uľahčenie definície odpadu a jej ľahšieho pochopenia a uplatňovania sa v tomto oznámení má zodpovedným orgánom podať návod, ako v jednotlivých prípadoch rozhodnúť o tom, či daný materiál je odpad, alebo nie je odpad, a poskytnúť hospodárskym prevádzkovateľom informácie o tom, ako by sa také rozhodnutia mali prijímať. Toto oznámenie by malo tiež pomôcť vyriešiť rozdiely vo výklade týchto ustanovení v rámci celej EÚ.

Cieľom tohto oznámenia je vysvetliť definíciu odpadu, ako je ustanovená v článku 1 rámcovej smernice o odpade, v zmysle výkladu Európskeho súdneho dvora, aby sa zabezpečila správna implementácia tejto smernice. V práve EÚ v oblasti odpadu pojmy ako vedľajší výrobok alebo druhotná surovina nemajú žiaden právny zmysel – materiály jednoducho sú odpady, alebo nie sú odpady. Okrem pojmu „odpad“, ako sa vymedzuje v smernici sa len na účely tohto oznámenia² budú používať tieto názorné pojmy:

- výrobok – všetok materiál, ktorý sa vo výrobnom procese zámerne vytvára. V mnohých prípadoch je možné identifikovať jeden „základný“ výrobok (alebo viac „základných“ výrobkov), ktorý(-é) predstavuje(-ú) základný vyrobený materiál,

¹ Ú. v. EÚ L 114, 27.4.2006, s. 9-21.

² Definície nepredstavujú právny výklad Európskej komisie a nie sú určené na iné použitie ako v súvislosti s týmto oznámením.

- zvyšok z výroby – materiál, ktorý sa vo výrobnom procese nevytvára zámerne a ktorý môže, ale nemusí byť odpad,
- vedľajší výrobok – zvyšok z výroby, ktorý nie je odpad.

Ako sa oznamuje v tematickej stratégii o predchádzaní tvorbe odpadu a o recyklácii odpadu, účinnosť usmernení, ktoré sa v tomto oznámení navrhujú, sa bude posudzovať v roku 2010 v súvislosti s posudzovaním stratégie. Pri tejto príležitosti sa bude posudzovať, či ďalšia judikatúra Európskeho súdneho dvora vyvolala potrebu tieto usmernenia zrevidovať.

2. PODKLADY NA OZNÁMENIE

2.1. Rozsah pôsobnosti oznámenia

Predmetom tohto oznámenia je rozlíšenie medzi látkami, ktoré sa v súvislosti s výrobným procesom považujú za odpadové a za neodpadové. To sa netýka iného odpadu, ako je komunálny odpad alebo iné podobné zdroje odpadu, ani zvyškov po spotrebe. Nerieši také otázky, ako a kedy sa výrobok môže stať odpadom alebo kedy odpad prestáva byť odpadom. Nezaoberá sa odpadom, ktorý je vyňatý z rozsahu pôsobnosti rámcovej smernice o odpadoch.

2.2. Súvislosti oznámenia

V článku 8 ods. 2 bod (iv) rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady č. 1600/2002/ES z 22. júla 2002, ktorým sa ustanovuje šiesty environmentálny akčný program Spoločenstva³, sa žiadalo objasniť rozlíšenie medzi látkami odpadovými a neodpadovými. V oznámení k tematickej stratégii o predchádzaní tvorbe odpadu a o recyklácii odpadu z 27. mája 2003⁴ Komisia načrtla stav vymedzenia odpadu, žiadala širokú, dôkazmi podopretú diskusiu o tejto otázke, a požiadala investorov, ktorí majú lepšie alternatívy k existujúcej definícii odpadu, aby ich prezentovali. Vo väčšine pripomienok sa žiadalo radšej zachovať základnú definíciu odpadu a lepšie objasniť určité špecifické hľadiská tejto definície.

Vzhľadom na tento spoločný postoj sa Komisia v tematickej stratégii o predchádzaní tvorbe odpadu a o recyklácii odpadu, prijatej 21. decembra 2005⁵, zaviazala, že vydá „k otázkam vedľajších produktov v príslušných priemyselných odvetviach a k otázke kedy by sa mali resp. nemali vedľajšie produkty pokladať za odpad, oznámenie Komisie obsahujúce usmernenia založené na judikatúre Európskeho súdneho dvora, ktoré vyjasnia právnu situáciu pre hospodárskych prevádzkovateľov a príslušné orgány.“ Tento dokument je teraz vykonávacím dokumentom tohto záväzku.

2.2.1. Prečo sú potrebné usmernenia?

Vyvíjajúca sa judikatúra a relatívny nedostatok právnej jasnosti v niektorých prípadoch sťažila zodpovedným orgánom, podobne ako aj hospodárskym prevádzkovateľom, uplatňovanie definície odpadu v tejto otázke. Existujú niektoré dôkazy o rôznych riešeniach v jednotlivých prípadoch zo strany zodpovedných orgánov v rôznych členských štátoch na základe podobných skutočností – to vedie k nerovnosti konania s hospodárskymi

³ Ú. v. ES L 242, 10.9.2002, s. 1.

⁴ KOM(2003) 301 konečné znenie.

⁵ KOM(2005) 666 konečné znenie.

prevádzkovateľmi a k prekážkam na vnútornom trhu. Pri príliš obsiahlom výklade definície odpadu vznikajú zbytočné náklady na príslušné podnikanie a môže sa tým znížiť príťažlivosť materiálov, ktoré by sa inak do hospodárstva vracali. Pri príliš zúženom výklade by zasa mohlo dôjsť ku škodám v životnom prostredí a k oslabeniu právnych predpisov Spoločenstva v oblasti odpadu a spoločných noriem o odpade v EÚ.

Komisia sa domnieva, že usmernenia sú na poskytnutie právnej jasnosti vhodnejšie ako definovanie vedľajších výrobkov v rámcovej smernici o odpadoch. Najmä rozlíšenie medzi odpadom a vedľajším výrobkom na základe toho, či je materiál určený na opakované použitie alebo likvidáciu, alebo podľa toho, či materiál má alebo nemá kladnú hospodársku hodnotu, by zrejme neponúkalo potrebné záruky na ochranu životného prostredia. Priamy preklad textu smernice do niektorého jazyka, ktorý používa Európsky súdny dvor, mimo rámca týchto súvislostí, by tiež mohol viesť ku vzniku nových neistôt. Iné možnosti, napr. zostavovanie zoznamov, sa javia ako nepraktické z hľadiska uplatňovania a presadzovania práva. V rámci právne záväzných kritérií, ktoré stanovil Európsky súdny dvor, usmernenia predstavujú pružný nástroj s možnosťou ich prispôsobovania novým dôkazom a technológiám.

2.2.2. Súvislosti v priemysle

Existuje široká škála rôznych druhov materiálov, ktoré sa vyrábajú v priemyselných procesoch a môže sa ich týkať toto oznámenie. V obchodnom slovníku sa tieto materiály môžu označovať ako vedľajšie výrobky, súbežné výrobky, medzivýrobky, neklúčové výrobky alebo druhotné výrobky. Ani jeden z týchto pojmov nemá žiadny význam v práve EÚ pre životné prostredie, t. j. výrobky a vedľajšie výrobky majú rovnaký charakter: materiály jednoducho sú odpady, alebo nie sú odpady.

Priemyselné výrobné procesy sú často zložité a môže pri nich vznikať niekoľko rôznych materiálov s rôznymi hospodárskymi hodnotami, vplyvmi na životné prostredie a odpadovým/neodpadovým charakterom. Okrem toho dôsledky odpadového/neodpadového charakteru môžu byť v rôznych odvetviach odlišné. V niektorých odvetviach sa s materiálmi, ktoré sa predávajú s klasifikáciou ako odpady, obchoduje voľne medzi podnikmi na celom vnútornom trhu. V iných odvetviach, ako je potravinársky a nápojový priemysel, existuje presné rozlíšenie medzi odpadom a výrobkom, ktoré je rozhodujúce pre hospodárske využitie príslušného materiálu. Stav techniky sa trvale vyvíja a je sprevádzaný rýchlymi zmenami v technológiách, a to v existujúcich výrobných procesoch i v manipuláciách s odpadom.

2.2.3. Stav životného prostredia

Je jasné, že výrobky i odpady môžu obsahovať toxické materiály a pri nesprávnej manipulácii alebo kontrole môžu znamenať nebezpečenstvo pre ľudské zdravie a životné prostredie. Okrem toho priemyselný odpad a odpad z ťažby majú často také vlastnosti, že v porovnaní s výrobkami môžu predstavovať osobitné nebezpečenstvo pre životné prostredie. Súvisí to s tým, že kým obsah výrobkov je vo všeobecnosti špeciálne naplánovaný a kontrolovaný, zloženie odpadov môže byť menej známe.

To znamená, že z hľadiska životného prostredia je mimoriadne dôležité, aby sa materiály správne klasifikovali ako odpadové alebo neodpadové. Zákony týkajúce sa odpadov rôznym spôsobom chránia životné prostredie pred dôsledkami pôsobenia priemyselného odpadu a najmä prostredníctvom povolení a prepravných postupov a osobitnými normami pre spaľovanie odpadu. Ak materiál nie je odpad, neznamená to, že sa naň vôbec nevzťahuje systém ochrany životného prostredia, ktorý bol ustanovený právnymi predpismi Spoločenstva.

Predpisy pre jednotlivé výrobky a iné právne predpisy, ako je nariadenie REACH, sú zamerané na ochranu ľudského zdravia a životného prostredia pred potenciálnymi vplyvmi výrobkov a iných materiálov, ktoré nie sú odpadmi, na životné prostredie.

3. UPLATŇOVANIE JUDIKATÚRY EURÓPSKEHO SÚDNEHO DVORA

3.1. Všeobecné pojmy v súvislosti s definíciou odpadu

Európsky súdny dvor dôsledne tvrdil, že definícia odpadu musí mať obsiahly výklad, aby zodpovedala cieľom smernice 2006/12/ES a článku 174 ods. 2 Zmluvy o ES, v ktorých sa ustanovuje, že politika Spoločenstva v oblasti životného prostredia má byť zameraná na vysokú úroveň ochrany. Definícia odpadu v smernici 2006/12/ES odkazuje na jej prílohu I a na Európsky zoznam odpadov v rozhodnutí Komisie 2000/532/ES⁶. Keďže však obidva tieto zdroje sú orientačné, definícia odpadu sa v podstate opiera o pojem „likvidácia“.

Súdny dvor pri niekoľkých príležitostiach zdôraznil, že to, či nejaký materiál je, alebo nie je odpad, závisí od konkrétnych reálnych okolností, a preto toto rozhodnutie musí vydávať zodpovedný orgán na každý prípad jednotlivo.

Nakoniec je dôležité poznamenať, že aj keď určitý materiál vyhovie testom, ktoré stanovil Európsky súdny dvor (a podmienkam opísaným v bode 3.3), a môže sa považovať za materiál neodpadový, ak sa tento materiál v praxi likviduje, musí sa jednoznačne považovať za odpad a musí sa s ním nakladať ako s odpadom.

3.2. Je predmetný materiál zvyškom z výroby alebo výrobkom?

Vo veci *Palin Granit*⁷ Európsky súdny dvor rozhodol, že zvyšok z výroby je niečo, čo nie je konečným výrobkom, ktorý sa má vo výrobnom procese priamo vyrobiť. Vo veci *Saetti*⁸ Európsky súdny dvor uviedol, že keď výroba predmetného materiálu je „výsledkom technického rozhodnutia“ (zámerne vyrobiť takýto materiál), nemôže ísť o zvyšok z výroby.

Preto prvá otázka, ktorú si treba položiť, keď sa rozhoduje o tom, či nejaký materiál je, alebo nie je odpad, je otázka, či výrobca chcel predmetný materiál zámerne vyrobiť.

Ak výrobca mohol vyrobiť základný výrobok bez výroby predmetného materiálu, ale rozhodol sa predmetný materiál vyrobiť, je to dôkaz, že predmetný materiál nie je zvyšok z výroby. Iný dôkaz toho, že výroba predmetného materiálu bola technickým rozhodnutím, by mohol spočívať v tom, že výrobný proces bol upravený tak, aby príslušný materiál v ňom získal špecifické technické charakteristiky.

⁶ Naposledy zmenené a doplnené rozhodnutím Rady 2001/573/ES, Ú. v. ES L 203, 28.7.2001, s. 18.

⁷ Vec C-9/00 *Palin Granit Oy* (2002) Zb. I-3533.

⁸ C-235/02, uznesenie *Saetti*, 15. január 2004.

Prípád ropného koksu

Vo veci Saetti a Frediani sa od Európskeho súdneho dvora žiadalo vyjadrenie o tom, či ropný koks, materiál na báze uhlíka, vyrobený rafinovaním surovej ropy, je, alebo nie je odpad. Súdny dvor zastával názor, že ropný koks sa nemôže klasifikovať ako zvyšok z výroby, keďže výroba koksu je výsledkom technického rozhodnutia, a špecificky je určený na používanie ako palivo. Domnieval sa tiež, že aj keby ropný koks bol automatickým výsledkom procesu rafinácie, ak je zaručené, že všetok vyrobený koks sa použije najmä na tie isté účely ako iné látky (vyrobené v procese rafinovania), ropný koks je tiež ropný výrobok, vyrobený ako taký, a nie zvyšok z výroby.

3.3. Podmienky, za ktorých zvyšok z výroby nie je odpad

I keď sa materiál považuje za zvyšok z výroby, Súdny dvor upozornil, že nemusí ísť o odpad. Vlastnosti materiálu, vďaka ktorým sa dá ďalej použiť v hospodárstve, môžu znamenať, že by sa nemal považovať za odpad.

V novej judikatúre (*Palin Granit* a nasledujúce veci) Európsky súdny dvor ustanovil test skladajúci sa z troch častí, ktorý musí zvyšok z výroby splniť, aby sa mohol považovať za vedľajší výrobok. Súdny dvor rozhodol, že keď ďalšie použitie materiálu nie je len možné, ale je zaručené bez toho, aby pred opakovaným použitím tento materiál prešiel nejakým ďalším spracovaním, a ako súčasť súvislého výrobného procesu, vtedy materiál nie je odpad. Tento test je kumulatívny – všetky tri časti musia byť splnené. Okrem tohto testu Európsky súdny dvor poznamenal, že použitie, na ktoré je vedľajší výrobok určený, musí byť aj zákonné - inými slovami, že vedľajší výrobok nie je niečo, čo je výrobca povinný zlikvidovať, alebo materiál, ktorého zamýšľané použitie je zakázané podľa práva EÚ alebo vnútroštátneho práva (pozri schému v prílohe II).

3.3.1. Je ďalšie použitie materiálu zaručené a nie iba možné?

Ak existuje možnosť, že materiál v skutočnosti nie je použiteľný, nespĺňa technické špecifikácie, ktoré sa vyžadujú na to, aby bol použiteľný, alebo pre tento materiál neexistuje trh, mal by sa ďalej považovať za odpad. Charakterizovaním materiálu ako odpadu sa chráni životné prostredie od potenciálnych dôsledkov tejto neistoty. Ak sa následne ukáže, že odpad môže vlastne slúžiť na užitočný cieľ, stráca svoju charakteristiku odpadu vtedy, keď je pripravený na použitie ako prepracovaný výrobok (pozri *Mayer Parry*⁹).

V niektorých prípadoch môže existovať potenciál na použitie určitej časti materiálu a zvyšok sa musí zlikvidovať. Ak v prípade posudzovania každého jednotlivého prípadu zo strany zodpovedného orgánu nemožno garantovať isté použitie pre všetok predmetný materiál, vtedy by sa mal materiál najprv považovať za odpad. Existencia dlhodobých zmlúv medzi vlastníkom materiálu a jeho následnými používateľmi môže však znamenať, že materiál, ktorého sa zmluva týka, sa bude používať a existuje tu teda záruka jeho použitia.

Podobne ak sa má materiál uskladniť na neurčitý čas pred jeho potenciálnym, ale nie zaručeným opakovaným použitím, mal by sa počas skladovania považovať za odpad (*Palin Granit*).

⁹ C-444/00 *Mayer Parry* (2003) Zb. I-6163.

3.3.1.1. Ďalšie použitie prinesie finančný prospech pre majiteľa odpadu

Keď výrobca dokáže predat predmetný materiál so ziskom, môže to znamenať väčšiu pravdepodobnosť, že materiál sa určite bude používať. (*Palin Granit*) Toto však samo osebe nie je definitívne – pozri predchádzajúcu judikatúru, ktorá potvrdzuje, že odpad môže mať hospodársku hodnotu. (*Vessoso a Zanetti*¹⁰, *Tombesi*¹¹). Komisia sa domnieva, že pri posudzovaní tohto testu je tiež dôležité zvážiť náklady na nakladanie s odpadom, lebo existuje nebezpečenstvo, že by v ponuke mohla byť symbolická cena, aby sa materiál klasifikoval ako neodpadový, a aby teda bolo možné s ním nakladať mimo špeciálnych zariadení na nakladanie s odpadom. Vysoká cena zodpovedajúca aktuálnym trhovým cenám alebo vyššia však môže znamenať, že materiál nie je odpad.

Prípady španielskeho hnoja

V spojených veciach Komisia/Španielsko (C-416/02 a C-121/03) Súdny dvor zastával názor, že hnoj nie je odpadom vtedy, keď sa používa na zúrodňovanie pôdy ako súčasť zákonného postupu jeho rozmetania na presne identifikovaných parcelách (bez ohľadu na to, či tieto parcely patria, alebo nepatria do poľnohospodárskeho majetku, na ktorom sa tvorí odpadová voda) a ak jeho skladovanie je obmedzené na potreby týchto rozmetacích operácií.

3.3.2. Môže sa materiál znova použiť bez akéhokoľvek ďalšieho spracovania?

V niektorých prípadoch sa toto kritérium dá len ťažko uplatňovať. V hodnotovom reťazci vedľajšieho výrobku často existuje rad krokov, ktoré sa musia vykonať ako súčasť ďalšieho použitia materiálu. Materiál sa vyrobí, potom sa môže prať, sušiť, čistiť alebo homogenizovať, môžu sa mu dodať vlastnosti alebo sa k nemu môžu pridať iné materiály potrebné na jeho ďalšie použitie, kontroluje sa jeho kvalita atď. Niektoré kroky sa vykonávajú na mieste výroby priamo u výrobcu, niektoré u ďalšieho používateľa a niektoré u sprostredkovateľov. Ak sú tieto kroky neoddeliteľnou súčasťou výrobného procesu (pozri ďalší bod), nebránia tomu, aby sa materiál považoval za vedľajší výrobok.

Súdny dvor zistil, že keď sa pred ďalším použitím vyžaduje proces na dodatočné prepracovanie, i keď je následné použitie zaručené, je to dôvod, aby sa až do ukončenia procesu tento materiál považoval za odpad (*Avesta Polarit*¹²).

3.3.3. Ako súčasť súvislého výrobného procesu?

Ak je však materiál pripravený na ďalšie použitie ako neoddeliteľná súčasť súvislého výrobného procesu a skutočne sa na toto ďalšie použitie odošle, vtedy ide o vedľajší výrobok podľa testu, ktorý stanovil Európsky súdny dvor.

V tomto prípade zodpovedný orgán bude musieť rozhodnúť, či kroky uvedené v predošlom bode tvoria **neoddeliteľnú súčasť súvislého výrobného procesu**. Komisia sa domnieva, že na základe všetkých skutočností zodpovedný orgán bude musieť preto zistiť: mieru ďalšej použiteľnosti materiálu, charakter a rozsah krokov potrebných na prípravu materiálu pred ďalším použitím, začlenenie týchto krokov do hlavného výrobného procesu a či tieto kroky vykoná niekto iný ako výrobca, pričom všetky tieto skutočnosti sú dôležité. Zodpovedný

¹⁰ Vec C-206/88 a 207/88, *Vessoso a Zanetti* (1990) Zb. 1461.

¹¹ Spojené veci C-304/94, C-330/94, C-342/94 & C-224/95 *Tombesi* (1997) Zb. I-3561.

¹² Vec C-114/01 *AvestaPolarit Chrome Oy* rozhodnutie 11. september 2003.

orgán môže brať do úvahy aj dokumenty BREF na pomoc pri rozhodovaní o tom, či kroky sú neoddeliteľnou súčasťou súvislého výrobného procesu. Treba upozorniť, že prístup, ktorý stanovil Súdny dvor vo veciach *Palin Granit*, *Niselli*¹³ a *španielsky hnoj* naznačuje skôr zúžený ako široký prístup k pojmu výrobného procesu.

Ak materiál opustí miesto alebo fabriku, kde bol vyrobený, aby prešiel procesom ďalšieho spracovania, môže to byť dôkaz, že tieto kroky už nie sú súčasťou toho istého výrobného procesu. Pri narastajúcej špecializácii priemyselných procesov však toto nemožno pokladať za konečný dôkaz. Na príprave materiálu na ďalšie použitie sa môžu podieľať ďalší používatelia a sprostredkovateľské firmy, ktoré vykonávajú kroky opísané v bode 3.3.2.

Ak je materiál potrebný ako súčasť základnej činnosti výrobcu, je to dôkaz, že predmetný materiál nie je odpad.

Prípád zvyškového kameňa

Vo veciach *Avesta Polarit* a *Palin Granit* sa od Súdneho dvora žiadalo, aby zistil, za akých okolností by sa zvyškový kameň z baní a lomov mal považovať za odpad. Súdny dvor konštatoval, že ak bol kameň uskladnený pred jeho možným budúcim použitím alebo budúcim povinným spracovaním odpadu, ide o odpad. Keď určité zvyšky, ktoré možno fyzicky identifikovať, boli uskladnené pred ich potenciálnym, ale nezaručeným, opakovaným použitím bez spracovania na výplne v podzemných chodbách na účely stability, ako to vyžaduje hlavná banská činnosť (ťažba rudy), nejde o odpad.

3.4. Iné faktory, ktoré používa Súdny dvor na rozlíšenie odpadu a vedľajšieho výrobku

Vo veci *Arco Chemie*¹⁴ a v inej podobnej judikatúre Európsky súdny dvor zostavuje zoznam celej škály faktorov, ktoré môžu znamenať, že materiál je odpad. Ani jeden z týchto prvkov nemusí byť rozhodujúci, ale niektoré môžu byť za určitých okolností užitočné.

3.4.1. Nedá sa predpokladať žiadne iné použitie ako likvidácia alebo použitie má veľký vplyv na životné prostredie alebo vyžaduje osobitné ochranné opatrenia

Ako Európsky súdny dvor upozornil, ak daný materiál nemá žiadne možné použitie, a preto sa musí zlikvidovať, zdá sa normálne, keď sa takýto materiál považuje za odpad od okamihu jeho vzniku. V niektorých prípadoch je ďalšie použitie materiálu zakázané alebo sa materiál musí zlikvidovať ako odpad, alebo prepracovať podľa záväzného postupu. Môže to byť z dôvodov súvisiacich so životným prostredím, bezpečnosťou alebo s verejným zdravím. Jedným príkladom právnych predpisov EÚ, z ktorých môže vyplývať povinnosť daný materiál zlikvidovať alebo s ním nakladať ako s odpadom, je smernica 96/59/ES o zneškodnení polychlórovaných bifenylov a polychlórovaných terfenylov (PCB/PCT)¹⁵. Tak isto, ak materiál nespĺňa právne normy výrobku pre jeho potenciálne použitie, malo by sa s ním nakladať ako s odpadom dovedy, kým nie je pripravený tieto normy spĺňať.

¹³ C-457/02, *Niselli*, uznesenie z 11. novembra 2004.

¹⁴ Spojené veci C-418/97 a C-419/97 *ARCO Chemie* (2000) Zb. I-4475.

¹⁵ Ú. v. ES L 243, 24.9.1996, s. 31–35.

Problém potenciálneho poškodenia životného prostredia spôsobeného daným materiálom a potreby prijať osobitné opatrenia na ochranu životného prostredia v súvislosti s možným použitím materiálu je zložitejší. Mnohé základné výrobky majú veľký potenciál pre poškodzovať životné prostredie a vyžadujú opatrné použitie, aby k poškodeniu životného prostredia nedošlo. V zmysle stanoviska Európskeho súdneho dvora k výkladu definície odpadu, ak vedľajší výrobok má významnejší vplyv na životné prostredie ako iný materiál alebo výrobok, ktorý nahrádza, môže to mať vplyv na rozhodovanie o hranici medzi odpadovým/neodpadovým materiálom v prípadoch, keď porovnanie je možné a náležité.

Opačný prípad, neexistujúca jasná nebezpečnosť materiálu pre životné prostredie nie je dôkaz, že sa nejde o odpad. Vo veci *Palin Granit* Európsky súdny dvor zastával názor, že aj keď sa preukázalo, že predmetný materiál nepredstavuje žiadne skutočné nebezpečenstvo pre ľudské zdravie a životné prostredie, nie je to závažné kritérium pre záver, že daný materiál nie je odpad. Je to logické – inertný priemyselný odpad uložený na nevhodnom mieste môže predstavovať nebezpečenstvo pre ľudské zdravie alebo životné prostredie. Je nepochybné, že spôsobuje nepríjemnosti a mal by spadať do rozsahu definície odpadu. Z toho vyplýva, že skutočnosť, že látka sa dá prepracovať na palivo spôsobom zodpovedným voči životnému prostrediu a bez nejakej podstatnej úpravy ešte neznamena, že táto látka nie je odpad (*Arco Chemie*). Definícia odpadu existuje preto, aby sa zabezpečilo, že takáto úprava, zodpovedná voči životnému prostrediu, sa pri odpadoch skutočne vykonáva.

V tej istej veci Európsky súdny dvor rozhodol, že ani miesto uloženia materiálu, ani zloženie materiálu nie je závažné pre rozhodnutie, či látka je, alebo nie je odpad. V niektorých prípadoch – napríklad pri lámaní mramoru – odpadové zvyšky z výroby, ako sú odrezky, môžu byť v skutočnosti z toho istého materiálu ako základný výrobok. Ak sú však určené na likvidáciu, predstavujú odpad.

3.4.2. Spôsob nakladania s predmetným materiálom je štandardný spôsob nakladania s odpadom

Za určitých okolností osud materiálu môže byť významným náznakom vzhľadom na charakter materiálu. Európsky súdny dvor sa však tiež domnieval, že to, či operácia, ktorá sa pre materiál použije, je, alebo nie je operáciou na nakladanie s odpadom podľa zoznamu v prílohe IIA alebo IIB, nedáva konečnú odpoveď na otázku, či materiál je, alebo nie je odpad (*Niselli*). To je nepochybné, lebo pre výrobok sa môže tiež úplne opodstatnene použiť niekoľko spôsobov úpravy alebo likvidácie podľa zoznamu v prílohe a naopak. Takže neexistuje žiadny spôsob ako rozlíšiť spaľovanie paliva ako výrobku a spaľovanie odpadu na v rámci postupu nakladania s odpadom.

3.4.3. Podnik chápe materiál ako odpad

Vo veci *Arco Chemie* Súdny dvor upozornil, že chápanie materiálu ako odpadu by mohlo byť činiteľom, ktorý môže znamenať, že príslušný materiál je odpad. Komisia sa však domnieva, že toto kritérium by mohlo podnietiť nedbalý prístup k právnym predpisom pre odpad tým, že by zvýhodňoval podniky, ktoré o svojich zákonných povinnostiach nevedia alebo sa snažia vyhnúť plneniu týchto povinností. Okrem toho, keďže tento pojem je mimoriadne subjektívny, mohlo by to viesť k odlišnej koncepcii odpadu v každom členskom štáte.

3.4.4. Podnik sa snaží obmedziť množstvo vyrobeného materiálu

Ešte raz vo veci *Palin Granit* Európsky súdny dvor upozornil, že ak sa podnik usiluje obmedziť množstvo vyrobeného materiálu, mohlo by to znamenať, že tento materiál je odpad. Nie je to rozhodujúce, keďže je možné snažiť sa o zmenu vyrobených množstiev daného materiálu skôr podľa faktorov súvisiacich s nákladmi, cenou a trhmi, ako s cieľom minimalizovať množstvá materiálu, ktorý je určený na likvidáciu. Okrem toho prísne uplatňovanie tohto kritéria môže za určitých okolností odrádzať spoločnosti od prijímania stratégií na predchádzanie vzniku odpadov.

Príloha 1 – Príklady odpadových a neodpadových materiálov

Tieto príklady sú zostavené tak, aby priblížili niektoré prípady, v ktorých sa materiály môžu klasifikovať ako odpadové alebo ako neodpadové. Sú prevzaté z mnohých rôznych odvetví, ale nie sú určujúce ani komplexné. Existuje množstvo ďalších príkladov, ktoré sa mohli použiť a dokonca i príklady v rámci EÚ sa môžu za určitých okolností líšiť, najmä ak daný vedľajší výrobok nemá zaručené použitie alebo, naopak, ak použitie materiálu je zaručené v niektorom regióne alebo členskom štáte, kým pre celú EÚ to neplatí.

1. TROSKA A PRACH Z VÝROBY ŽELEZA A OCELE

Vysokopecná troska sa vyrába súbežne so žeravým železom vo vysokej peci. Proces výroby železa je upravený tak, aby sa zabezpečilo, že troska bude mať požadované technické vlastnosti. Technické rozhodnutie sa robí pri spustení výrobného procesu a určuje druh vyrábanej trosky. Okrem toho použitie trosky je zaručené v mnohých jasne vymedzených spôsoboch konečného použitia a dopyt po nej je vysoký. Vysokopecná troska sa môže použiť priamo na konci výrobného procesu bez ďalšieho spracovania, ktoré by bolo neoddeliteľnou súčasťou tohto výrobného procesu (ako je drvenie na získanie vhodnej veľkosti častíc). Tento materiál možno teda posúdiť tak, že nespadá pod definíciu odpadu.

Naproti tomu odsírovacia troska sa vyrába kvôli potrebe odstrániť síru pred spracovaním železa na oceľ. Výsledná troska je bohatá na obsah síry, nemôže sa použiť ani recyklovať v metalurgickom okruhu a preto sa obvykle ukladá na skládku. Iným príkladom je prach odsatý z procesu výroby ocele pri čistení vzduchu v závode. Tento sa zachytáva vo filtroch prostredníctvom odsávania. Filtre sa môžu čistiť a kovový obsah sa vráti do hospodárskeho cyklu prostredníctvom recyklácie. Obidva tieto zvyšky z výroby sú teda z hľadiska výroby odpady, pričom obsah železa, ktorý sa získa z filtrov, prestáva byť odpadom po recyklácii.

2. VEĎAJŠIE VÝROBKY Z POTRAVINÁRSKEHO A NÁPOJOVÉHO PRIEMYSLU – KRMIVO PRE ZVIERATÁ

Významné použitie vedľajších výrobkov z potravinárskeho a nápojového priemyslu predstavuje krmivo pre zvieratá. Pri výrobných procesoch v mnohých odvetviach (napr. výroba cukru, drvenie olejových semien, výroba škrobu a výroba sladu) vznikajú materiály, ktoré poľnohospodári priamo používajú ako krmny materiál, alebo sa používajú v priemysle na výrobu krmných zmesí pre zvieratá. I keď nie všetky zvyšky z výroby, určené na kŕmenie zvierat, sú automaticky látky neodpadové¹⁶, uvedené krmne materiály sa vyrábajú zámerne v upravených výrobných procesoch alebo sa nevyrábajú zámerne, ale splňajú kumulatívne kritériá Súdneho dvora pre vedľajšie výrobky, keďže ich ďalšie použitie je zaručené bez ďalšieho spracovania tohto materiálu mimo výrobného procesu. Okrem toho problematika krmných materiálov sa riadi právnymi predpismi, ako je nariadenie (ES) č. 178/2002 Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva, zriaďuje Európsky úrad pre bezpečnosť potravín a stanovujú postupy v záležitostiach bezpečnosti potravín¹⁷, a smernica Rady 96/25/ES o obehu krmných surovín¹⁸.

¹⁶ (Podľa stanoviska Komisie pred Súdnyim dvorom v neukončenej veci *Komisija / Taliansko*, C-195/05 – samotná existencia predpísaných technických charakteristík a zaručené použitie nestačia – musia sa uplatniť tri kumulatívne prvky judikatúry Európskeho súdneho dvora.)

¹⁷ Ú. v. EÚ L 100, 8.4.2006, s. 3.

V obidvoch prípadoch sa teda tento materiál môže posúdiť tak, že spadá mimo rámca definície odpadu.

3. VEDĽAJŠIE VÝROBKY ZO SPAĽOVANIA - SADRA Z ODSÍRENIA DYMových PLYNOV

V zariadeniach na odsírenie dymových plynov sa odstraňuje síra z dymových plynov, ktoré vznikajú pri spaľovaní síratých fosílnych palív v elektrárňach, aby sa zabránilo znečisteniu ovzdušia a vzniku kyslých dažďov pôsobením týchto emisií. Výsledný materiál, sadra z odsírenia dymových plynov (FGD), sa používa na mnohé účely, kde môže nahradiť prírodnú sadru, a najmä na výrobu sadrovej lepenky. Proces sa upravuje a riadi tak, aby vznikla sadra FGD s požadovanými vlastnosťami. Okrem toho použitie materiálu je zaručené bez ďalšieho spracovania pred opakovaním použitím a ako súčasť súvislého výrobného procesu.

Mnohé ďalšie výrobky z procesu spaľovania uhlia môžu mať ďalšie použitie s malým ďalším spracovaním alebo bez neho. Niektoré sa však v praxi bežne likvidujú na skládkach odpadov – napríklad lignitový popolček. Keďže preň neexistuje žiadne zaručené použitie na úrovni celej EÚ, nie sú splnené kritériá Európskeho súdneho dvora v celej EÚ a preto sú to často odpady, i keď v niektorých miestnych podmienkach môže pre ne existovať nejaké uplatnenie a teda aj zaručené použitie.

4. ODREZKY A INÉ PODOBNÉ MATERIÁLY

Piliny, drevené štiepky a odrezky z neupraveného dreva vznikajú v pilách alebo pri druhotných operáciách, ako je výroba nábytku alebo paliet a pri balení zároveň so základným výrobkom, rezaným drevom. Tieto materiály sa potom používajú ako surovina na výrobu dosiek na báze dreva, ako sú drevotrieskové dosky, a pri výrobe papiera. Použitie je zaručené ako súčasť súvislého výrobného procesu a bez ďalšieho spracovania, s výnimkou úpravy na vhodnú veľkosť na zapracovanie do konečného výrobku.

Stručne povedané, prebytočný materiál zo základného výrobného procesu alebo materiál, ktorý má nedostatky len vo vzhľade, ale v skutočnosti je podobný základnému výrobku, ako sú gumová zmes alebo vulkanizačná zmes, korkové hobliny a kusy, plastové odrezky a podobný materiál, sa môžu považovať za vedľajšie výrobky. Na to, aby sa za vedľajšie výrobky mohli považovať, musia byť vhodné na priame opakované použitie, a to znova v základnom procese alebo v iných začlenených výrobách, kde je použitie tiež zaručené. Materiály tohto druhu sa tiež môžu posúdiť tak, že nespádajú pod definíciu odpadu.

Keď materiál tohto druhu vyžaduje úplnú recykláciu alebo prepracovanie, alebo obsahuje nečistoty, ktoré sa pred ďalším použitím alebo spracovaním musia odstrániť, znamená to, že materiál je odpad až dovtedy, kým sa neukončí operácia prepracovania.

¹⁸ Ú. v. ES L 123, 23.5.1996, s. 35-58.

Príloha II – Schéma na rozlíšenie odpadu a vedľajšieho výrobku

